

عنوان مقاله:

پهنه بندی مکانی کشت زعفران بر اساس فاکتورهای اقلیمی با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (مطالعه موردی: شهرستان تربت حیدریه)

محل انتشار:

فصلنامه بوم شناسی کشاورزی، دوره 7، شماره 2 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

مهدیه رشید سرخ آبادی - دانشگاه بیرجند

عباس خاشعی سیوکی - دانشگاه بیرجند

علی شهیدی - دانشگاه بیرجند

خلاصه مقاله:

در بین عوامل مختلف تاثیرگذار در تولید محصولات کشاورزی، شرایط جوی و اقلیمی از مهمترین متغیرهای محیط طبیعی است. از سویی دیگر اساس توسعه کشاورزی، آگاهی دقیق از ویژگی های محیطی در هر نقطه و اعمال مدیریت ویژه می باشد. زعفران به عنوان گرانبهاترین محصول کشاورزی و دارویی جهان از جمله گیاهانی است که نقش قابل توجهی در وضعیت اقتصادی و اجتماعی مناطق خشک و نیمه خشک خراسان جنوبی و مرکزی پیدا کرده است. بر این اساس، این تحقیق به منظور ارزیابی شرایط اقلیمی برای کشت محصول زعفران در شهرستان تربت حیدریه صورت گرفته است. بدین منظور تعداد ۱۰ ایستگاه هواشناسی استان انتخاب و به کمک محیط نرم افزاری Arc GIS مدل سازی و تحلیل فضایی اطلاعات صورت گرفت. با بهره گیری از شرایط اقلیمی مطلوب در هر مرحله از رشد زعفران، لایه های اطلاعاتی کلاس بندی و ارزش وزنی هر کدام از پهنه ها مشخص گردید. نهایتاً به منظور هم پوشانی لایه های اطلاعاتی با استفاده از روش های تصمیم گیری چند معیاره مبتنی بر روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، نقشه نهایی که پتانسیل های اقلیمی را برای کشت زعفران در شهرستان تربت حیدریه نشان می داد، تهیه گردید. نتایج نهایی نشان دهنده ی این واقعیت است که نقش هر یک از عناصر اقلیمی بارش، دما و تعداد ساعات آفتابی، متناسب با مراحل مختلف رشد، در مناطق مختلف شهرستان متفاوت است و از مجموع ۲۰۷۰/۹۵۷۰ کیلومتر مربع از مساحت شهرستان تربت حیدریه، ۶٪ منطقه دارای کیفیت بسیار مناسب، ۵۶٪ دارای کیفیت مناسب، ۲۸٪ دارای شرایط متوسط برای کشت، ۵/۸٪ ضعیف و حدود ۱/۵٪ از مساحت منطقه را نقاط بسیار ضعیف در بر می گیرند. در بین عوامل مختلف تاثیرگذار در تولید محصولات کشاورزی، شرایط جوی و اقلیمی از مهمترین متغیرهای محیط طبیعی است. از سویی دیگر اساس توسعه کشاورزی، آگاهی دقیق از ویژگی های محیطی در هر نقطه و اعمال مدیریت ویژه می باشد. زعفران به عنوان گرانبهاترین محصول کشاورزی و دارویی جهان از جمله گیاهانی است که نقش قابل توجهی در وضعیت اقتصادی و اجتماعی مناطق خشک و نیمه خشک خراسان جنوبی و مرکزی پیدا کرده است. بر این اساس، این تحقیق به منظور ارزیابی شرایط اقلیمی برای کشت محصول زعفران در شهرستان تربت حیدریه صورت گرفته است. بدین منظور تعداد ۱۰ ایستگاه هواشناسی استان انتخاب و به کمک محیط نرم افزاری Arc GIS مدل سازی و تحلیل فضایی اطلاعات صورت گرفت. با بهره گیری از شرایط اقلیمی مطلوب در هر مرحله از رشد زعفران، لایه های اطلاعاتی کلاس بندی و ارزش وزنی هر کدام از پهنه ها مشخص گردید. نهایتاً به منظور هم پوشانی لایه های اطلاعاتی با استفاده از روش های تصمیم گیری چند معیاره مبتنی بر روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP)، نقشه نهایی که پتانسیل های اقلیمی را برای کشت زعفران در شهرستان تربت حیدریه نشان می داد، تهیه گردید. نتایج نهایی نشان دهنده ی این واقعیت است که نقش هر یک از عناصر اقلیمی بارش، دما و تعداد ساعات آفتابی، متناسب با مراحل مختلف رشد، در مناطق مختلف شهرستان متفاوت است و از مجموع ۲۰۷۰/۹۵۷۰ کیلومتر مربع از مساحت شهرستان تربت حیدریه، ۶٪ منطق ...

کلمات کلیدی:

پهنه بندی، زمین آمار، کشت بوم، Expert Choice، GIS

